

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrta leta 3-50 K, mesečno 1.20 K, za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrta leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrta leta 4-80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati: Enostopna petit-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

Glasilno jugoslovanske socialne demokracije.

93. številka

V Ljubljani, v soboto, dne 4. septembra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Obrtna sodišča v l. 1908.

Pred kratkim je izšlo statistično poročilo o delovanju obrtnih sodišč v l. 1908. Zadnjikrat ima sedanjo obliko in menda tudi zadnjikrat kaže svetu naravnost kričečo pomanjkljivost. Od 1. prosinca 1910 se bodo registri obrtnih sodišč bolj natanko vodili, kar je pač že nujno potrebno radi preseje delovanja obrtnih sodišč.

Iz predležečega poročila posnemamo v splošnem, da je bilo v l. 1908 bistveno tako kot prejšnja leta. Poročilo obsega 19 obrtnih sodišč; poročila se tudi že o tržaškem in pa o prostějovskom. V Trstu se je vložilo že lani 521, v Prostějovu 213 tožb, kar je pač dosti jasen dokaz, kako je bilo že potreba v teh krajih obrtnega sodišča.

Na sploh pa je število tožb — kljub prirastku dveh novih sodišč — padlo. V letu 1907 jih je bilo 25.317, v l. 1908 pa — 24.578. Zanimiva je statistika, koliko tožb se je v zadnjih letih vložilo, in kako se je pri posameznih večjih sodiščih jelo tudi zmanjševati število tožb:

Bilo je l.	na Dunaju	v Brnu	v Bielitzu	v Reichenbergu
1898	1934	667	161	182
1899	9404	1198	386	401
1900	10.413	1080	285	405
1901	11.590	1155	506	374
1902	10.906	1102	382	415
1903	10.684	1292	304	414
1904	11.359	1434	220	492
1905	11.822	1398	264	502
1906	11.027	1584	232	486
1907	10.659	1195	245	413
1908	9881	1256	223	288

Edino v Brnu je število tožb malo poskočilo, drugod pa je povsod, kakor tudi na sploh, padlo. Vzroki zato so različni. Brez dvombe je delavstvo

že spoznalo, da se gotove reči ne dajo dognati potom obrtnega sodišča, da je namreč za te treba vse kaj drugega kot — pravice!

Vedno nove tarfne pogodbe, ki določajo za več let razmerje delavcev in delodajalcev, so tudi mnogo uplivala na to, da se je število tožb zmanjšalo, zlasti n. pr. na Dunaju. Pismeno zagotovilo, da se bo takointako vršilo — ter jaka organizacija delavstva — to dvoje namreč marsikaterega podjetnika odvrne od nepremišljenih korakov.

V številkah o delovanju obrtnih sodišč se pozna tudi delovanje strokovnih organizacij.

Pri vseh avstrijskih obrtnih sodiščih se je rešilo tožb:

	1905	1906	1907	1908
vsled zamude, pripoznanja ali odstopitve	2399	2376	2501	2408
vsled razsodbe	4600	4708	4585	4315
vsled poravnave	10.300	8443	8214	8256
na drug način	9448	10.452	10.013	9650
torej sploh	26.695	25.936	25.277	24.549

Število poravnav se je zadnje leto zopet zvišalo, število onih, ki so čakale končne sodbe, se je pa zmanjšalo.

Uspehi tožiteljev v posameznih slučajih niso bili veliki. Popolen uspeh se je dosegel le v 2451 slučajih, delni pa v 1173, odbilo pa se je 3917 slučajev. Od 100 tožb se je odbilo 46!

Dobro vemo pri vsem tem, da se gre v glavnem za vprašanje dokazov, ne za pravna vprašanja. Največ slučajev je tako enostavnih, da se prav redkokdaj pride do rešitve pravnih vprašanj. Sodišče le odloča po navadi, kdo od nastopajočih strank — tožnik ali toženec — more dokazati svoje nazore, oziroma svoje trditve. Eno pa je treba poudariti, da je delavec zmerom zada, kadar je treba kaj dokazati. Delavska pogodba se navadno sklone ustmeno, kakšne pismene medsebojne določbe sploh ne obstoje, zlasti ne

pri malih mojstrih, kjer se dogovorita delodajalec za vstop v dele in izstop iz dela med štirimi očmi. Pri ev. prepirih si stojita pri obrtnem sodišču stranka nasproti stranki. Stvar sodišča je, da odloči, komu je več verjeti. Če se po navadi sodišče izreče, da je delodajalcem več verjeti, je to seve v glavnem raditega, ker se smatrata sodnik in pa zastopnik delodajalcev za pripadnika k tistemu razredu, v katerem je toženi delodajalec — večkrat pa se to zgodi tudi zatigadelj, ker je delavec zelo nespreten in se ne zna pravilno zagovarjati. — Pri večjih podjetjih pa ima delodajalec vedno mnogo prič. Sam namreč ne sklone nikoli nobene delavne pogodbe, ne odpusti nikogar, to vse napravi delovodja, izpričevala napiše knjigovodja itd. — tako imajo večja podjetja vedno vse polno prič proti tožniku. Da bi te priče kdaj v prid tožnika govorile, o tem ni treba izgubljati besedij, kajti vsakdo bo razumel, da ima njihova socialna odvisnost največji vpliv na pričevanje.

V neuspehih tožb pri obrtnem sodišču se javno zrcalijo naše socialne razmere.

Delovanja obrtnih sodišč ne smemo precenjevati. Slabe strani delavcev (kot delojemalcev) povzročajo, da niso tožbe pri obrtnem sodišču nič kaj izborna orožje v boju za mezdo in delavsko razmerje. Obrtno sodišče je sicer prav koristna in potrebna institucija, ali ne takšna, na katero bi se mogel delavec brezpogojno zanesti.

Vendar — to se razume samoobsebi — je velike važnosti, kakšne zastopnike ima delavstvo v obrtnem sodišču. Če so ti zastopniki taki, da ne razumejo razrednega položaja delavstva, potem seve je za delavce še slabše. Naloga strokovnih organizacij je, da izvolijo take moče, ki znajo zagovarjati interese delavstva ter da stoje za izvoljenimi v vseh slučajih. A. K.—n.

Naročajte in širite naš list!

PODLISTEK.

Glas!

Konec.

— Veskupaj je vredno najmanj 40.000 kron.
— Ali bi me pa hotela?
— Ona pravi, da si želi moža, ki bi jo res ljubil, inteligentnega človeka, njeni snubači so pa zarobljeni. Teh ne mara. Ona ne išče bogatega ženina, dejala je, da bi vzela takega, ki bi mu morala sukno kupiti, ako bi ji le ugajal in bi jo ljubil!
— In tudi meni bi kupila sukno?
— Ne norčuj se! Da si jo le videl, kako jo je zbegalo Tvoje ime!
— Sedaj je dosti!

Osupnjeni so me pogledali »prijatelji«, ko sem zarjovel in se je stresla miza pod udarcem moje pesti, katero bi bil najrajši položil na njihove glave. Pogledali so se, kakor bi hoteli reči: Danes ni pri zdravi pameti. Menda se ga je že preveč navžil. Jaz pa nisem izpregovoril besedice več. Plačal sem in odšel.

Nocoj se mi je sanjalo, da sem bil v carstvu svobode. Grki bi rekli: v Eliziju, Budisti morda: v Nirvani, stari Židje: v raju. Vse te prisposobe ne veljajo. Celo kristjansko nebo in mohamedovski raj zaostajata za temi sanjami. Seveda je bila ona moja.

Sanje! Nikdar se ne uresničijo. Do varstva svobode je predolga pot. Le kar je stvarno, velja; obstoja le, kar se zna prilagoditi razmeram.

Štirideset tisoč! To bi bilo nekaj za — razmere...

Pa značaj? Pa srce?
Ah! Neumnost! Štirideset tisoč — mar ne bi bila to najboljša podlaga za značaj? Bogastvo je samostanost, svoboda. S tem bi lahko uresničil svoje sanje.

A ona? — Ona ti je itak nedosežna. Dasi ljubiš bliščečo zvezdo na visokem nebu, hodiš vendar po blatni stezi...

Štirideset tisoč... toda deset let starejša! A štirid... Svoboda! Od nikogar ne boš odvisen. Kar misliš, lahko izrečeš. Vsi oziri izginejo.

Pa saj je niti ne poznaš. Kdo ve, kako bi te sprejela? Prijatelji so se menda tudi motili, misleč, da te čakajo njene odprte roke. Kaj ko bi se prepričal? To ne bi bilo težko. Seveda le za šalo. Hahaha! Poznati moram vendar ono, ki so mi jo namenili za nevesto.

Da, vsekakor. Odpeljem se tja, pogledam in potem se nasmejem prav od srca. To bo humoreska sredi mračne drame.

Pojdimo! —
Nihče me ni opazil, ko sem prišel v Gorenji trg. To je bilo dobro.

Stopil sem v gostilno kakor vsak gost. Čudna soba. Vidi se, da je tukaj red vladar. Nekako udobno se počuti človek tukaj. Hm, res prav prijetno. Ljudje zahajajo radi semkaj. Gotovo daje »divji kozel« lepega dobička. Pa štirideset tisoč — ni šala! —

A hm, vino je dobro... Ali me še kaj poznate, gospa?

— O, seveda, seveda. Ko je naše pevsko društvo blagoslavljalo svojo zastavo, ste bili tu, kajne?

Res, res.
— O, spominjam se dobro. Bilo je prav zabavno. One punice s cveticami so bile kaj lepe. Dà, dà.

— No, v mestu imate takih zabav na preték. Seveda.

— Pri nas je življenje vse drugačno. Vse je bolj enostavno. Kaj hočete, na kmetih smo.

Imate pa dober zrak!
— Vobče smo na deželi prav srečni, morda bolj kakor vi v mestu.

Rad verjamem. Že večkrat sem si želel takega življenja.

Takoj sem se vgriznil v jezik. To je bilo neumno.

— Pa zapustite mesto! Preselite se k nam, na deželo! Tukaj bodete zdravi, kakor riba v vodi.

— Eh, človeku se ne izpolni vsaka želja... Ali poznate pota vruga in njegova sredstva? Hotel sem biti sila pameten, a vse, kar sem zinil, je bilo neumno...
Toda drugoga dne sem že računal. Onih deset let razlike me ni več motilo. Naposled — ako si bogat, se odpelješ včasih v mesto, kjer najdeš dovolj sveže mladosti. — Saj delajo tudi drugi tako... Človek mora biti praktičen.

Delavci in kmetovalci goriške dežele, glasujte dne 26. septembra 1909 za kandidate delavske stranke:

Josip Marica

kamnosek, Nabrežina.

Dr. Henrik Tuma

odvetnik, Gorica.

Anton Vrčon

mali posestnik in trgovec v Škriljah-Dobravljeh.

Za politični odbor deželne organizacije jugoslovanske socialno-demokratske stranke na Goriškem:

V Gorici, 29. avgusta 1909.

Dr. Henrik Tuma

Josip Petejan

Carjevi biriči.

Beli car, slovanski car, očka, batjuška, je zopet v Peterburgu. Vrnil se je s svojega potovanja po «Evropi», katere se njegova noga skoraj dotaknila ni, kajti car vseh rabljev se še po morju ni upal peljati, če ga ni spremljala cela mornarica spredaj in zadaj. In če se je barka krvniškega carja morala približati suhi zemlji, so bili na obrežju mobilizirani celi vojni zbori, med katere se za nič na svetu ne bi bil smel pomešati civilist. Tako se je vozil poglavar največje države v strahu in trepetu po tujem morju in je bil vendar vesel, da je vsaj za par tednov ušel iz svoje «ljubljene» domovine, kjer se mora ustrašiti vsake škatljice sardink in vsake kolesarske piščalke. Na tem strašnem slovesnem potovanju so ga pozdravljali glavarji Nemčije, Francije, Anglije in meščansko časopisje je natisnilo vsako besedico naštudiranih govoranc in je poročalo o vsaki čaši šampanjca, ki se je popila pri banketiranju.

Narodi pa so sprejemali gospoda Nikolaja Holštajn Gotorp Romanova s kletvami. Veličanstvo jih ni slišalo, zakaj vmes so stale široke vrste infanterijskih in kavalerijskih polkov. Vendar jih je gospod Miklavž moral čutiti; saj se ni upal v bližino.

Takrat pa kletve večinoma še niso veljale Nikolaju osebi, temveč Nikolaju simbolu. Krvniški zistem, ki ga predstavlja car vseh Rusov, je bil predmet splošnega ogorčenja, mož sam pa je veljal skoraj povsod za slabiča, ki pač trepeče za svoje življenje, sicer pa nič ne ve, kaj se godi v njegovi obirni državi, zlasti ne, kaj počenjajo njegovi policaji in sodniki.

Sreča se javlja redkokdaj. Če je ne pograbiš v pravem času, ne pride nikdar več. Življenje ni poezija. Sanje utegnejo biti lepe, a živeti se ne more od njih. Fante, bodi pameten! — — —

III.

In bil sem tako pameten. In sedaj stojim pred oltarjem. V malo trenutkih bo vse končano.

Podoben sem onemu svetniku na žrtveniku. Ničesar ne mislim, ničesar ne čutim. Ali živim? Morda imajo prav oni čudni modroslovci, ki pravijo, da je življenje domišljija. To bi bilo najbolje. Tedaj ni treba razmišljati in presojeti. Ne misliti — to je sploh največja sreča.

Zakaj se mi zdi, da se giblje svetnik tam na oltarju? Zakaj se kamen premika? In obraz se mu izpreminja — — —

Duhovnik me nekaj vpraša. Brezmiselno odgovorjam: Hočem.

Oči pa moram upirati v onega svetnika.

Kakšna zmeta je to? To ni svetnik, temveč svetnica. Gotovo. Žensko lice.

Vdova na moji strani zašepeta polnoglasno: Hočem.

Kakšno lice je to?

Ah! Groza! Ona je, moja dekle! Roko vzdiguje, gleda me, gleda, njeni pogledi so puščice — v cerkvi je temno — zakaj ne gore luči na oltarju?

Temno — temno — ničesar ne vidim — samo njo — njo in zgrudim se na tla.

V omedlevici mi leže mōra na prsi.

Kaj si storil?! Izdajstvo! Mene si ljubil in svojo ljubezen si izdal. Prodaj si se! Človek si brez časti in poštenja! Fej, fej, fej!

Zbudim se. Hvala Bogu — bil je samo sen, samo mōra . . .

Ta dolgoletna bajka je sedaj pokopana. Smrtni udarec ji je prizadel Burcev, ki je razkrinkal Azeva, Hartinga Landesena, Borowsko in zistem ruske tajne policije sploh. Doslej se je redno pokazovalo, da je Burcev temeljito poučen o teh razmerah in da se mu lahko verjame. Zato je tudi popolnoma verjetno, da so njegove trditve o carju vseskozi resnične. Burcev pa pripoveduje, da so Nikolaju natančno znane vse hudobije tajne policije, vse provokacije, vse špijonstvo, vsa podla izdajstva, vse krvave sodbe. Za carja se vodi poseben dnevni zapisnik, ki je seveda tajen, iz katerega se pa on poučuje o vseh dogodkih. Bledi Miklavž torej ni nevedno orodje v rokah birokracije, temveč sam vrhovni glavar tajne policije in začetnik njenih hudodelstev. On je na Ruskem to, kar je bil Abdul Hamid na Turskem: Največji sovražnik, zatiralec in morilec svojega naroda.

S tem se izpremeni marsikaj v sliki Rusije, katero si je doslej vstvarjalo ljudstvo v Evropi. Na vsak način si bo dobro zapomniti, da vlada groza na Ruskem po carjevi volji in da je batjuška odgovoren za vsa uradna hudodelstva. Kri ga ni slučajno pobrizgala, ampak sam jo je prelival, vedoma in namenoma. To je treba vedeti, da se prav razumejo boji v Rusiji.

Senzacionalno in za rusko tajno policijo strašno je še eno odkritje Burceva, ki je skoraj tako važno kakor razkrinkanje Azeva. V Šarlotenburgu pri Berlinu živi neka Jenaja Jučenko, rojena Gerngross, ki je bila mnogo let član revolucionarne ruske stranke. Njo označuje Burcev zdaj za orodje ruske tajne policije.

Ze pred daljšim časom je Burcev trdil, da je ta ženska policijska agentka, toda ker ni bilo jasnih dokazov, ni revolucionarni odbor nastopal proti njej. Pač pa je dovolil Burcevu, da sme na svojo odgovornost preiskati stvar in gledati, kako jo dokaze. Burcevu se je naloga popolnoma posrečila; potoval je v Berlin in tukaj je pripravil Gerngrossovo, da mu je v svojem stanovanju in v kavarni pred pričami priznala svoje zveze s policijo. Tri ure jo je Burcev zaslišaval kakor prizkovalni sodnik in končno je izpoznala, da ji ne pomaga nobeno utajevanje, nobeno zavijanje, nobena laž. Tedaj je priznala: «Da, jaz sem izročila Vaše prijatelje policiji. Jaz sem onemogočila Vaša podjetja.» Ko se je potem spomnila na svojega sina, se je razjokala . . .

Petnajst let je bila Gerngrossova v službi tajne policije. Petnajst let je varala člane stranke, v kateri je bila vpisana. Sama je organizirala celo vrsto atentatov, da je potem izdala udeležence. Njeno hudodelsko delovanje se je začelo že leta 1894, ko je bila šele 23 let stara. Vse, kar je mogla izvedeti o svojih sodrugih, je naznanjala policiji, od katere je dobivala mesečno plačo. Izdala je med drugim Raskučinovo zaroto proti carju in da bi se otesla vsakega suma, se je dala obsoditi na 11 mesecev ječe. Tako si je pridobila neomejeno zaupanje med revolucionarji, katero je potem izrabljala brez vesti in srca. Leta 1906 je šla v inozemstvo, da bi baje nakupila orožja za revolucionarje, pa je denuncirala policiji vse voditelje gibanja. Leta 1907 je sama organizirala atentat na vrhovnega policijskega načelnika Reinbotta v Moskvi. Sama je v gledališču pokazala mladi Slumi Frumkinovi prostor, odkoder ima streljati na Reinbotta in prav na tem prostoru jo je policija aretirala. Še letos je na poseben podel način izročila policiji

skupino revolucionarjev, med njimi svojega najboljšega prijatelja in njegovo bolno ženo . . .

Na tak način vzdržuje carjeva policija carjevo samovlado. Tako se izvršujejo najstrašnejša hudodelstva pod plaščem zakona. Ampak priti mora na dan, ko se zruši ves ta zločinski zistem in se ruski narodi rešijo Azeva, Hartinga, Borowske in Jučenke in vseh Stoljipinov in Nikolajev. Kdo ne bi želel trpinčenemu narodu, da bi doživel čimprej ta dan svoje slave in svobode?!

Obrtno sodišče v Ljubljani.

Deželna vlada je izdala glede na volitve za obrtno sodišče, ki se ima ustanoviti v Ljubljani, naslednji razglas:

Z ukazom pravosodnega ministrstva, dogovorno z ministrstvi za notranje zadeve, trgovino in finance z dne 15. julija 1909, drž. zak. št. 112, se je odredila ustanovitev obrtnega sodišča v Ljubljani s 1. decembrom 1909, kojega krajevna pristojnost obsega okoliš c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani in kojega krajevna pristojnost se razteza na vsa v § 1, odst. 2, zakona z dne 27. novembra 1896, drž. zak. št. 218, navedena, v okolišu obrtnega sodišča se nahajajoča podjetja, izvzema železnice.

Na podlagi naročila c. kr. justičnega ministrstva, sporazumno z ministrstvi za trgovino in notranje zadeve z dne 15. julija t. l., št. 15.760, se uvidi c. kr. deželni vladni volitev prisodnikov in namestnikov obrtnega sodišča ter obrtnih prisodnikov vzklicnega sodišča odrediti na prvo polovico meseca novembra 1909 in se naznani natančnejši čas volitve pozneje na krajevno-običajni način s posebnim razglasom.

Število prisodnikov obrtnega sodišča iznaša po § 4 navedene ministrske odredbe 48, število namestnikov 28 in število prisodnikov za vzklicno sodišče v obrtnih spornih zadevah 12.

Skupine obrtnih obratov za izvršitev volitev in skupno število prisodnikov in namestnikov obrtnega sodišča, ki jih voli v vsaki skupini, polovico volilni razred podjetnikov in polovico volilni razred delavcev, so po § 5 navedene ministrske odredbe določene tako-le:

Skupina I. Vsi veliki obrati, izvzemaši trgovinske obrate: 16 prisodnikov, 8 namestnikov obrtnega sodišča; 4 prisodniki vzklicnega sodišča.

Skupina II. Vsi mali obrati, izvzemaši trgovinske obrate: 20 prisodnikov, 8 namestnikov obrtnega sodišča; 4 prisodniki vzklicnega sodišča.

Skupina III. Vsi trgovinski obrati: 12 prisodnikov, 8 namestnikov obrtnega sodišča; 4 prisodniki vzklicnega sodišča.

Velikim obratom je smatrati ona podjetja, glede kojih je bilo predpisano letne občne pridebnine več nego 300 K.

Javnemu polaganju računa zavezana podjetja se štejejo k velikim obratom.

Imetniki (namestniki, poslovodje, zakupniki, voditelji obratov) onih obratov, na katere se razteza pristojnost obrtnega sodišča, se pozivljajo, da tekom treh tednov po objavi tega razglasa v uradnem listu pismeno naznani občinskemu predstojništvu stajališča svojega obrata za sestavo volilnih imenikov obeh volilnih razredov potrebne podatke. Javne trgovske družbe, komanditske družbe, delniške družbe, pridobitne in gospodarske zadruge, družbe, zavodi in društva morajo istočasno imenovati izmed oseb, poklicanih za njih zastopanje in za izvrševanje volilne pravice, eno ali k večjemu dve osebi, ki bodo zanje oddali glasovnice.

Vsi podjetniki (obrtniki, namestniki, poslovodje, zakupniki, voditelji obratov) so zavezani tekom prej omenjenega roka sestaviti in vpslati občinskemu predstojništvu stajališča obrata popolen seznam na dan objave tega razglašja v uradnem listu v njihovem obratu vpslenih moških in ženskih delavcev, ki so izpolnili dvajseto leto, ki že delajo najmanj eno leto v tuzemstvu in ne pripadajo stanu učencev.

Ti imeniki morajo obsegati tudi one delavce, ki izven obratovališča delajo proti plačilu za obrat.

Strokovni pregled.

Zveza avstrijskih zidarjev podružnica Ljubljana, pozivlje vse zidarje, da se v nedeljo 5. septembra 1909 ob 10. dopoldne gotovo udeležijo važnega zborovanja, ki bo v salonu gostilne «pri Levu» na Marije Terezije cesti. Na tem shodu se bo razpravljalo o obrtnem sodišču, ki se ustanavlja za vse ljubljanske in okolišanske delavce. To sodišče je posebno važno za zidarje, ker ravno zidarski mojstri z zidarji in delavci ravnavajo prav surovo in nepravilno. Zato je vsakega dolžnost, da pride ter da med svojimi tovariši agitira za popolno udeležbo. Torej v nedeljo vsi na shod!

Slikarji in pleskarji v Ljubljani imajo v nedeljo, dne 5. septembra 1909 ob 9. dopoldne v gostilni pri Novaku na sv. Petra cesti shod, na katerem se bo razpravljalo o jako važnih zadevah kakor na primer o obrtnem sodišču in i. t. d. Zato se prosijo tovariši, da pridejo gotovo, sploh da skrbe za popolno udeležbo.

Gospodarski pregled.

Kmečko-delavska gospodarska zadruga v Dobravljah bo v kratkem objavila svoje poročilo. Kako se ta produktivna zadruga razvija, kaže to, da je letos v največji vinski krizi oddala ves vinski pridelek svojih članov, to je nad pet tisoč hektolitrov vina, po razmerno lepim cenah. Članov ima zadruga 150, prometa je imela v desetih mesecih nad 120 tisoč kron, dopisov na 1000 in ravno toliko odgovorov. Odbor je sestavljen iz samih prostih kmetov in delavcev, med katerimi je le en trgovec. Več bo povedalo poročilo, katero zadruga poda v kratkem. Za to pa zadostuje, da se vidi, kako koristno je združeno delo med malim kmetom, ako se mu hoče v resnici pomagati.

Vabilo na naročbo.

Sodruge in prijatelje vabimo na novo naročbo, dosedanje naročnike pa, katerim je potekla naročnina koncem meseca avgusta, da jo zopet obnové.

„Rdeči Prapor“

izhaja trikrat na teden ter velja

Za Avstro-Ogrske dežele:

za celo leto K 14.—
za pol leta „ 7.—
za četrť leta „ 3.50
na mesec „ 1.20

Za Nemčijo:

za pol leta K 7.90
za četrť leta „ 4.—

Za Ameriko:

za pol leta K 9.50
za četrť leta „ 4.80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj priporočajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in kavarnah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim ga pošljemo na ogled.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Domače vesti.

— O «Novem Lurdu» smo pred kratkim poročali v dopisu z Dolenjskega. A zdaj se vidi, da se ta komedija nadaljuje tako, da lahko postane prav nevarna. V «Dolenjskih Novicah» je bil zadnjič sledeči značilni dopis iz St. Jerneja: «Upam, da «Dol. Novice» ne bodo nevoljne, ako jim zopet nekoliko sporočim o našem novem Lurdu. Vas izvestitelj je bil dne 19. avgusta sam ondi z veleč. E. domačim župnikom Antonom Lesjakom. Ob tej priliki je zmeril ključavničar Pirkovič prostor, da bo naredil primerno železno ograjo nad studentem. Iz te okoliščine sem sklepal, da se je g. župnik zavzel za to zadevo in da hoče z naprej oskrbovati ta kraj, ki si ga je nebeška Kraljica izbrala, da hoče vernim svojim otrokom izkazovati posebne milosti. Vem, da ne smem in tudi nočem negati v pravice sv. cerkve, oziroma za to pokli-

came duhovske oblasti, jaz le beležim to, kar sem sam videl in kar so mi verodostojni ljudje potrdili. Na tablici se čita pismena zahvala B. M. D., ki jo je za podeljeno telesno zdravje tu izročil Banič iz Vrhpolja. Želja ljudstva je le, da bi se tam kmalu sezidala kapelica, v kateri naj bi sv. Oče papež Pij X. s posredovanjem preč. knezoškofijstva dovolili maševati in sv. odpustke podeliti. Za zgradbo cerkvice bi se materijala že kmalu dobilo, kajti en goreč pobožen mož je pisavcu teh vrstic zagotovil, da on podari zastoj ves les za streho i. t. d. — Naj se mili darovi le skrbno nabirajo in koristno ter plodonosno porabijo. — Blagovolite objaviti s: nastopni slučaj: Bolna oseba je pustila dne 2. avgusta t. l. pri Materi Božji v Lurdu v Rakovniku dve berglji s tem-le besedilom: «Sem bila zadnjikrat v Rakovniku v Novem Lurdu z bergljami, ker sem tudi mnogo in mnogokrat šla prosit lursko Mater Božjo za zdravje in pomoč v moji bolezní. Ko sem prišla 27. julija 1909 zvečer domov že kasno, sem težko hodila in na obe berglji se opirala, da sem imela med rokami črne mehurje. Od velikega hodenja in vpiranja bergelj sem bila vsa utrujena. Ko domov pridem, mi pade berglja na zemljo, in sem počela brez nje hoditi. Z veseljem sem klicala mojo mater, da me naj pogledajo, kako jaz hodim. Z velikim začudenjem me veselo pogledajo in se strme začudijo mojemu hodenju, ker nisem hodila brez bergelj od 3. do 21. leta 1909. Zahvaljujem se lurski Materi Božji v Novem Lurdu pri St. Jerneju. — Terezija Klementič iz Malih Vodenic.» Tako je na teh dveh bergljah na listku zapisano. To resnico so potrdili ljudje in tudi č. g. župnik Pavlič v Kostanjevci.»

Očitno gre tukaj za aranžirano sleparijo, osnovano na podlagi ljudskega praznoverja v goljufive koristljubne namene. Po eni strani je jasno, da mora tako babjeverstvo škodovati pravemu krščanstvu in zato bi bilo treba izvedeti, kaj pravi katoliška cerkev k tem fabriciranim čudežem in poganski agitaciji. Kako to, da ni ljubljanski knezoškof, ki je sicer tako zgovoren, še ničesar povedal o dolenjskem Lurdu? Kako da od katoliške cerkve sploh ni nobene avtentične izjave? — Drugo je pa to: Če je vse skupaj sleparija, kar je gotovo, tedaj so v nevarnosti gmotni interesi nekritičnega ljudstva, ker bo božja pot samo težko prisluzeni denar vlekla ljudem iz žepa; v nevarnosti so pa tudi zdravstvene razmere, če bodo resnični bolniki iskali «čudodelno» nego zdravniško pomoč. Zato je čudno, da tudi politična oblast molči, kakor da sploh ne bi vedela, kaj se godi na Dolenjskem. Radovedni smo, kdaj se bo okrajno glavarstvo zganilo in preiskalo zadevo. In še bolj smo radovedni, če pove ljudstvu, da gre za sleparijo, ako se prepriča, da je res vse skupaj velika sleparija.

— Utonil je 29. avg. A. Prelogar, ko so se kopali fantje iz Petrušne vasi v St. Vidu pri Zatičini v domačem potoku, ki je zelo narasel. Imeli so seboj velikega psa in se z njim igrali. 16 letni hlapec Alojzij Prelogar iz Petrušne vasi je šel za psom, prišel v globoko vodo in utonil. Truplo so našli čez eno uro in je prepeljali v mrtvašnico v St. Vidu.

— Slomškova zveza, t. j. klerikalno učiteljsko društvo je imelo zborovanje na Brezjah. «Slovenec» je imel o tem sledeče poročilo: Radovljica, 2. septembra. «Slomškova zveza» zboruje danes na Brezjah ob nepričakovano veliki udeležbi učiteljev. Zborovalna dvorana je nabito polna. Navzoči posl. Pogačnik, Demšar, Lavrenčič, Mandelj, Ravnikar, zastop. dijaštva, Orlov, goriškega učiteljstva. Pozdravljaj je zborovanje župan mosenjske občine, poslanca Pogačnik, Mandelj, dalje Avsenec, za Orle Podlesnik, učitelj Stant iz Gorice, tovarnar Polak, dr. Gruđen. Poslani ste bili udanostni izjavi cesarju in knezoškofu. Dr. Bezjak referira zanimivo in temeljito. Z uspehom vsi zadovoljni.

Vse drugo nas nič ne zanima, le to: — zboruje ob nepričakovano veliki udeležbi učiteljev. — Nismo imeli svojega poročevalca na Brezjah. Ampak mogoče je že, da ima «Slovenec» prav. Tedaj se pa le spomnimo, da so klerikalci vladarji v deželi in opustimo vsak komentar. Zakaj mnogo bi se lahko pisalo o tem pomnoževanju klerikalnih učiteljev, a vse si čitatelj lahko misli sam.

— V gostilničarskih krogih v Ljubljani nekaj vre. Pravijo, da dela ta častivredni stan gospodu županu Hribarju mnogo skrbi, ki se mu zde nepotrebne, česar pa nikakor nočejo spoznati nekateri grešniki. Znano je, da so pri raznih volitvah gostilničarji, kavarnarji i. t. d. večinoma imenitne opore liberalne stranke, kar je vedno veselilo gospoda Hribarja, vedočega, kaj pomenijo volitve. Zadnji čas so pa nekateri taki zanesljivi elementi šli med puntarje in se vedejo tako trdovratno, da gospod župan se ne veda, kako jih bodo potolažili. Stvar je namreč ta, da hoče magistrat temeljito omejiti število licenc za odpiranje čez policijsko uro. Ta ukaz razburja seveda najbolj tiste gostilničarje, odnosno kavarnarje, ki imajo največ posla pozno zvečer ali pa ponoči. Policija pravi, da se v Ljubljani preveč kali nočni mir in da so tega krivi lokali, ki so pozno odprti. Lastniki ali najemniki takih lokalov pa pravijo, da je ta bosa in da si jo je izmislila le konkurenca, ki je v tesnejših stikih z rotovžom. Ker nismo v tem prepiru prizadeti, ne bomo pripovedovali, katera imena se imenujejo.

Mi nimamo poyoda, da bi se potegovali za večji konsum alkohola, pa tudi nimamo razloga, da bi podpirali konkurenco, ki je tako miroljubna in moralna, kadar se to vjema z interesi žepa. Radovedni pa smo, kako si bodo rotovski gromovniki pomagali iz zagate. Volk sit in koza cela — to je naloga, nad katero so modrijani že davno obupali. Če jo pa rešijo na ljubljanskem magistratu, tedaj smemo pričakovati, da iznajdejo tam tudi še perpetuum mobile.

— **Potrebo nočnih licenc** v Ljubljani utemeljujejo nekateri tako: V Ljubljano prihaja mnogo potnikov, ki se hočejo peljati dalje, pa morajo tukaj prestopati, a ne dobe direktne veze. Ostali morajo torej v Ljubljani do jutra, ko dobe primeren vlak. Mnogi taki potniki ne gredo prenočevati v hotel, bodi da se jim zdi izdatek prevelik, bodisi da ne dobe nikjer sobe. Zaana prenočišča v kolodvorski ulici so jim pa preslaba. Če so čez noč odprti kakšni lokali, gredo najrajši tja, da so pod streho, pa da imajo za majhen denar nekaj užitka. Ako so takim gostom zaprta vsa vrata, morajo dolge nočne ure tavati po mestnih ulicah, kar baje tudi ne zvišuje morale. — Na te argumentacije bi si dovolili pripomniti, da je naš list že nestetokrat grajal navado na ljubljanskem centralnem kolodvoru, da se ob 1. ponoči zapirajo vrata. Po zimi, ob deževnem vremenu, ob burji, se vidijo včasih ljudje, ki posedajo ali leže pred kolodvorom, pogostoma z ženami in z malimi otroci. Ta pogled mora razburiti človeka, če ima količkaj sočutja v prsih. Toda vse kritike so bile doslej zaman in najbrže ne bo letošnjo zimo nič boljše, nego je bilo doslej: Da so take razmere sramotne za deželno glavno mesto, menda ni treba dokazovati. Toda kaj je storilo deželno glavno mesto, da bi jih odpravilo? Trideset občinskih svetovalcev ima bela Ljubljana, a še enemu ni prišlo na misel, da bi bil opozoril župana na ta sramotni položaj in ga vprašal, kaj je občina storila, da bi ostal kolodvor ponoči odprt kakor v mnogih manjših postajah. A to bi vendar nekoliko zanimalo javnost.

Goriški volilci!

Kdor hoče, da pridejo v deželni zbor resnično napredni zastopniki, glasuj za kandidate socialno-demokratske stranke, ki je na Gorikem edina napredna stranka.

Podpisana naznanjam sl. občinstvu, da sem prevzela dobro znano restavracijo

„Pri zlati ribi“

Stritarjeva ulica št. 7 in Ribja ulica št. 6.

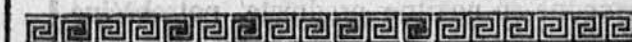
Točim vedno sveže puntigamsko pivo in pristna domača, štajerska in istrska vina. Dobra kuhinja opoldne in zvečer. Sprejemam tudi abonent na hrano.

Posebna soba vedno na razpolago za sestanke, družabne večere i. t. d. — Postrežba točna. — Cene zmerné.

Za obilen obisk se priporoča

Beti Pilko-Kos
restavraterka

4-1

Majhno posestvo

je naprodaj na Dolenjskem v bližini premogokopa Karmelj

obstoječe iz hiše, hlava, dveh njiv, travnika in gozda. C-na 1800 kron. Več se izve pri Draščeku v Gabrijelah ali pa pri stražniku Bevcu v Ljubljani.

Cenki zastoj in poštnine prosto!

Pozor!

Kdor želi imeti dobro uro, naj jo zahteva z znamko «Union», ker te ure so najbolj trpežne in natančne. Dobe se pri:

Fr. Čudnu
urarju in trgovcu v Ljubljani

delničar in zastopnik švicarskih tovarn «Union» v Bielu in Genovi. 40-24

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

Restavracija 'International'

v Ljubljani, ob Resljevi cesti št. 22
v bližini južnega kolodvora se priporoča.
Točijo se pristna vina iz dobro znane
kleti gosp. Dolničarja v Šmartnem pri
Savi in izborno sveže pivo.

Gorka in mrzla jedila.
Na razpolago je lep senčnat vrt in salon.
Kegljišče.

Postrežba točna. Cene zmerne.
Na obilen poset vabi **Marija Petrič**
restavraterka.
21-4

Najboljši češki nakupni vir.

Cene posteljne perje.
1 kg sivega puljenega 2 K, bolj-
šega 2 K 40 h; polbelega 2 K 80 h;
belega 4 K; belega, puhanega 5 K
10 h; 1 kg velefinega, snožnobe-
lega puljenega 6 K 40 h, 8 K;
1 kg puha, sivega 6 K, 7 K; be-
lega, finega 10 K; najfinejši prsni
puh 12 K. Kdor vzame 5 kg dobi franko.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nan-
kinga, pernica, 180 cm dol. a, 116 cm široka, z dvama zglav-
n-koma, vsak 80 cm dolg, 58 cm širok, napolnjen z novim,
sivim, jako stanovitim puhastim posteljinim perjem 16 K;
napolnjen 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K,
14 K, 16 K; zglavnice 8 K, 3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje po
povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti nazaj ali
zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne denar.

S. Benisch, Deschenitz št. 758, Češki les
(Böhmerwald). — Ceniki zastoj in franko. 15-1

Modna trgovina. P. MAGDIČ Ljubljana nasproti glavni pošti

priporoča: 35-19

vse modne in nakitne predmete, potrebščine
za krojače in šivilje, damsko perilo, bluze,
hišne halje, spodnja krila, narodne vezenine,
:: zastave, trakove in znake. ::

Klobuke za dame in deklice.

Potrebščine za modistinje.

Popravljanje damskih klobukov.

Posebni oddelek : za gospode :

Vse vrste klobukov za gospode in otroke,
tkano barvasto in belo perilo, kravate, ro-
kavice in vse športne in toaletne predmete.

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora ravno doše spomladne in letne obleke, površnike, dežne
plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in deklice.

Konfekcijska trgovina v Ljubljani Pred škofijo števil. 19.

Ustanovljena 1847.

52-31

Ustanovljena 1847.

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in go-
sposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški yozički i. t. d.
Najnižje cene. Najsolidnejše blago.

Nizke cene! Velika suknena zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za moško
in žensko blago pri 52-44

sv. Cirilu in Metodu Ljubljana, Singerjeve ulice 1.

BLUZE v težki svili, volni in
drugem modnem blagu,
v krasnih modelih, naj-
novejša modna krila, ko-
stume, dežne plašče, otroške oblečke, krstno opravo,
prepdaenike, vsevrstno perilo in druga oblačila. Naj-
finejše otročje kapice, klobučke, plaščke, pariške modroce,
nogavice, rokavice, jopice in druge pletenine. — Fine
zavratnice, naramnice, ovratnike, srajce in drugo pe-
rilo za gospode priporoča največja narodna konfekcija

M. Krištofič-Bučar

Stari trg 28. Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene
radi male režije brez konkurence. 52-49

AUSTRO-AMERICANA
TRUST
NEW YORK
*Podnik v Ameriko
Najboljši delo, po ceni
za najhitro potovanje naj se odpravi
Simon Hmelc
v Ljubljani Kolodvarstvo ulica 22
Klobučke in Pijavice doje za klobučke*

Kavarna 'Unione' v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

Svoji k svojim!

Lud. Černe

zlatar in trgovec z urami
ter zapriseženi sodnijski cenilec
Ljubljana, Wolfove ulice 3.
Izborna zaloga briljantnega blaga,
zlatnine, srebrnine in raznih ur.
Lastna delavnica
za popravila in nova del a,
Cene najnižje. Solidna postrežba.

Telefon št. 177 52-28

L. Tomažič

zaloga piva
v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n.
slavnemu občinstvu priporočam
**zagrebško in
: češko pivo :**

Telefon št. 177

Največja zaloga, najboljša in najcenejša tvrdka za naročevanje ovir, nakupovanje!

Čopičev za pleskarje, sobne slikarje, sidarje, mizarje.
Lakov, pristnih angleških za vozove.
Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/4, 1/8
in 1 kg. 104-81
Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in naj-
lepše mazilo za trde in mehke pode.
Voščila, štedilnoga, brezbarvna in barvastega za
pode; najcenejše in najboljše.
Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.
Brunolina za barvanje naravnega lesa in pohištva.
Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.
Madžoba za usnje.
Oljnatih barv, priznane najboljših.
Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.
Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.
Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpeznega.
Glisa, alabasterskega in stukaturnega.
Karbolnoga, najboljšega.
Fasadnih barv za apno.
Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.
Kleja za mizarje in sobne slikarje.
Vzorec za slikarje, najnovejših.

Ustanovljeno 1. 1892. **Adolf Hauptmann v Ljubljani** Ustanovljeno 1. 1892.
1. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.